

**Läroplanen för
förskoleundervisningen i
Björneborgs svenska samskola**

Namn	Läroplanen för förskoleundervisningen i Björneborgs svenska samskola
Kommun	Björneborg
Skola	Björneborgs svenska samskola
Träder i kraft	8.8.2016

Innehållsförteckning

1. Uppgörandet, uppföljningen och utvecklingen av läroplanen.	1
2. Lokala särdrag och olika sätt att ordna förskoleundervisningen.	2
3. Information om läroplanen.	3
4. Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.	4
5. Förpliktelser som styr förskoleundervisningen.	5
6. Förskoleundervisningens uppdrag under lärtigen.	7
7. Värdegrunden.	9
8. Synen på lärande.	11
9. Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen.	13
10. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen.	15
11. Lärmiljöer i förskoleundervisningen.	17
12. Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna.	18
13. Mångsidiga arbetssätt.	20
14. Utvärdering som stöd för undervisningen och lärandet.	21
15. Gemensamma mål för undervisningen förverkligas genom lärområden.	23
15.1. Mina många uttrycksformer.	23
15.2. Språkets rika värld.	24
15.3. Jag och vår gemenskap.	25
15.4. Jag utforskar min omgivning.	25
15.5. Jag växer och utvecklas.	26
16. Specifika frågor angående språk och kultur.	28
17. Stöd för växande och lärande.	29
18. Allmänt stöd.	31
18.1. Förskolans utvärdering.	31
19. Intensifierat stöd.	32
20. Särskilt stöd.	34
21. Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning.	35
22. Elevvård.	36
23. Intyg för deltagande.	37

1. Uppgörandet, uppföljningen och utvecklingen av läroplanen

Den lokala läroplanen har utarbetats under åren 2015 och 2016. Läroplanen har gjorts i Utbildningsstyrelsens eGrunder. Arbetsgruppen som leder läroplansarbetet består av Patrik Grannas, Pia Vuorela och Mia Järvinen.

Eleverna i förskolan har deltagit i arbetet genom diskussioner och olika temaarbeten. Bl.a har barnen gjort collage med utgångspunkt i värdegrunden. Vårdnadshavarna har beretts möjlighet att besvara enkäter i anslutning till läroplansarbetet.

Samarbetet i anknytning till läroplansarbetet genomförs med småbarnspedagogiken genom kontinuerlig informationsutbyte med föreståndaren för svenska barnträdgården i Björneborg. Samarbetet med social- och hälsovårdsmyndigheterna beskrivs i [elevvårdsplanen](#) som ingår i Läroplanen för den grundläggande utbildningen 2016 för Björneborgs svenska samskola.

Samarbete med den grundläggande utbildningens arbetsgrupp har skett kontinuerligt genom goda diskussioner. Uppföljningen och utvärderingen av den lokala läroplanen sker årligen under april månad. Ifall det uppkommer förändringar i den nationella läroplanen så sker motsvarande förändringar i den lokala läroplanen. Den lokala läroplanen utvecklas och förbättras genom att ta tillvara resultat från utvärderingar som sker kontinuerligt.

Anordnaren av förskoleundervisning ska se till att förskolepersonalen och vårdnadshavarna har möjlighet att delta i utarbetandet och utvecklandet av läroplanen. Också barnens synpunkter ska beaktas och användas i utvecklingsarbetet. Särskild vikt läggs vid att skapa metoder för samarbete så att både barnen och vårdnadshavarna kan delta och påverka på ett meningsfullt sätt. Enligt lagen om grundläggande utbildning har ett barn som deltar i förskoleundervisning rätt att varje dag i förskolan få undervisning enligt läroplanen samt sådan handledning och sådant stöd som förutsätts för en gynnsam utveckling och inlärning. För att trygga denna rätt ska alla som arbetar med barnet i förskolan följa den läroplan som anordnaren av förskoleundervisning fastställt och andra normer som reglerar arbetet.

Uppföljning och utvärdering av den lokala läroplanen och den årliga plan som preciserar läroplanen är en del av utvärderingsuppdraget och utvecklingsarbetet. Utöver den information som anordnaren av förskoleundervisning och förskoleenheten ger kan även resultaten av nationella utvärderingar och utvecklingsprojekt användas vid utvärderingen av förskoleundervisningen. Ändringar i läroplansgrunderna förutsätter att motsvarande ändringar görs i den lokala läroplanen och omsätts i praktiken. Anordnaren av förskoleundervisning kan också granska sin läroplan och förbättra dess kvalitet och ändamålsenlighet utifrån lokala behov och genom att utnyttja resultaten från utvecklingsarbetet.

2. Lokala särdrag och olika sätt att ordna förskoleundervisningen

Utvecklingsmålen i Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014 har stått som grund för läroplanen för förskoleundervisningen vid Björneborgs svenska samskola 2016.

Följande planer har också beaktats vid uppgörandet av läroplanen för förskoleundervisningen vid Björneborgs svenska samskola:

[Planen för eftermiddagsverksamheten.](#)

Björneborgs svenska samskolas [Kris- och räddningsplan.](#)

Björneborgs svenska samskolas [Elevårdsplan.](#)

Björneborgs svenska samskolas [Antimobbningsplan.](#)

Målet är att alla barn deltar i förskoleundervisningen eller annan verksamhet genom vilken målen för förskoleundervisningen uppnås. Målet är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens förutsättningar för utveckling och lärande samt att stärka barnens sociala färdigheter och sunda självkänsla med hjälp av lek och positiva upplevelser av lärande. Förskoleundervisningen är målinriktad verksamhet. Målen för undervisningen fastställs enligt Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014 och Förskolans läroplan vid Björneborgs svenska samskola 2016.

Varje barns fysiska, psykiska och sociala utveckling samt utvecklingen av kunskaper och färdigheter ska följas upp och stödjas. Målet är att samtidigt förebygga eventuella svårigheter. Barnets jaguppfattning ska stärkas med hjälp av uppskattande kommunikation, mångsidiga inlärningsupplevelser och uppmuntrande respons. Under förskoletiden ska barnen få bekanta sig med den närmaste omgivningen, dess natur och den mångfald av människor som bor där. Individuella mål främjar barnens växande och lärande, och därför ska läraren diskutera varje barns individuella behov, önskemål och mål för lärandet med barnet och barnets vårdnadshavare. Förskoleundervisningen skall utvecklas enligt principen om inkludering. Förskoleundervisningen har stor betydelse när det gäller att på ett tidigt stadium upptäcka behov av stöd för växande och lärande, att ge stöd och samtidigt förebygga svårigheter.

3. Information om läroplanen

Läroplanen synliggörs för vårdnadshavarna på första informationsmötet. Adressen till läroplanen delas ut till varje hem. Den årliga arbetsplanen görs upp på våren, personalen diskuterar och fyller i mål och innehåll för inkommande läsår. På höstens första informationsmöte har vårdnadshavarna möjlighet att påverka innehållet i den årliga arbetsplanen genom att diskutera innehållet. Även barnen är med och utformar sitt verksamhetsår genom gruppdiskussioner.

4. Förskoleundervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip

Följer läroplansgrunderna.

5. Förpliktelser som styr förskoleundervisningen

Vårdnadshavaren ska se till att barnet deltar i förskoleundervisningen eller annan verksamhet genom vilken målen för förskoleundervisningen uppnås. Kommunen är skyldig att ordna förskoleundervisning för barn som bor inom kommunen året innan läroplikten börjar. Förskoleundervisningen kan ordnas i daghem och i skolor. Förpliktelserna som styr förskoleundervisningen grundar sig på Finlands grundlag, lagen och förordningen om grundläggande utbildning och statsrådets förordning som utfärdats med stöd av den, elev- och studerandevårdslagen samt på grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Enligt Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning eller internationella avtal som Finland förbundit sig att följa ska beaktas då undervisningen ordnas. Sådana är bland annat lagen om likabehandling, jämställdhetslagen, Europakonventionen om mänskliga rättigheter och FN:s konvention om barnets rättigheter.

I förskoleundervisningen är undervisningsspråket antingen svenska eller finska. Undervisningsspråket kan också vara samiska, romani eller teckenspråk. Dessutom kan en del av undervisningen ges på något annat språk än de som fastställs i lagen om grundläggande utbildning, om det inte äventyrar barnens möjligheter att följa med undervisningen. Om detta bestäms närmare i avsnittet Specifika frågor angående språk och kultur.

Enligt lagen om grundläggande utbildning är målet för förskoleundervisningen att stödja barnens utveckling till humana människor och etiskt ansvarskännande samhällsmedlemmar och att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Målet för förskoleundervisningen är enligt lagen att som en del av småbarnspedagogik förbättra barnens inlärningsförutsättningar. Förskoleundervisningen ska också främja bildning och jämlikhet och undervisningen ska ges på tillräckligt lika villkor i hela landet. Målen för undervisning och fostran beskrivs närmare i statsrådets förordning.

Förskoleundervisningen omfattar i allmänhet ett läsår och ska ges under minst 700 timmar. För barn som omfattas av förlängd läroplikt beskrivs alternativen i avsnittet Särskilt stöd. Förskoleundervisningen ska ordnas så att barn som deltar i förskoleundervisning har möjlighet att använda andra tjänster inom småbarnspedagogiken.

Förskoleundervisningen ska genomföras enligt en lokal läroplan som utarbetats utgående från grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Förskoleundervisningen ska på ett positivt sätt ta hänsyn till barnens olika språkliga, kulturella och religiösa bakgrund eller åskådning. Barnens åsikter ska beaktas och utvecklingen av deras identitet stödjas.

I lagstiftningen som berör förskoleundervisningen betonas vårdnadshavarnas delaktighet. Vårdnadshavarna har rätt att få information om förskoleundervisningens mål och verksamhet redan innan anmälan till förskoleundervisningen sker och om sitt barns förskoledag under året i förskolan. Vårdnadshavarnas åsikter och den information och respons som de ger ska beaktas när man utvecklar förskoleundervisningen.

Förskoleundervisningen, läromedlen och redskapen som används i undervisningen samt behövlig elevvård är avgiftsfria. Barnen ska varje förskoledag avgiftsfritt få en fullvärdig måltid som är ändamålsenligt ordnad och övervakad.

Barn som deltar i förskoleundervisning har rätt till en trygg och säker studiemiljö. Tryggheten och säkerheten ska beaktas i lärmiljöerna och i all verksamhet i förskolan. En verksamhetskultur som bygger på ömsesidig respekt och omsorg och lärmiljöer som lämpar sig för förskoleundervisningen skapar goda förutsättningar för att barnen ska känna sig trygga och säkra. Trygghets- och säkerhetsfrågor beskrivs närmare i samband med Verksamhetskultur som stödjer växande och lärande och Elevvård. Vid anordnandet av undervisning ska dessutom beaktas föreskrifter om arbetarskydd, användning av personuppgifter, offentlighet och integritets skydd samt föreskrifter

om utredning av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn. I förskoleundervisningen kan fostrande samtal och disciplinära åtgärder som nämns i lagen om grundläggande utbildning användas på ett för förskoleundervisningen anpassat sätt. Utbildningsanordnaren ansvarar för uppgörandet av den plan som lagen förutsätter. Planen kan ingå i den lokala läroplanen eller utgöra en skild plan.

Kommunen eller en anordnare som beviljats tillstånd att ordna förskoleundervisning kan köpa förskoletjänsterna av en offentlig eller privat serviceproducent. Utbildningsanordnaren ansvarar för att de tjänster som köps ordnas enligt de lagar som gäller förskoleundervisning, tillståndet att ordna förskoleundervisning och enligt föreliggande läroplansgrunder.

Björneborgs svenska samskola ordnar förskoleundervisning på svenska för barn som under kalenderåret fyller 6 år. Förskolan är en viktig länk på den svenska lärostigen från barnträdgård till grundläggande utbildning. Att stärka och uppmuntra det svenska språket genomsyrar hela förskolans verksamhet.

6. Förskoleundervisningens uppdrag under lärtiden

Vårdnadshavarna ska se till att barnet deltar i förskoleundervisningen eller annan verksamhet genom vilken målen för förskoleundervisningen uppnås. När vårdnadshavaren anmält sitt barn till förskolan, är utgångspunkten att barnet deltar i all verksamhet. Vårdnadshavarna och personalen i förskolan bär gemensamt ansvar för att förskolebarnen regelbundet deltar i förskoleundervisningen. Björneborgs svenska samskola ordnar förskoleundervisning i första hand för barn vars modersmål är svenska.

När vårdnadshavaren anmält sitt barn till förskolan, är utgångspunkten att barnet deltar i all verksamhet. Utbildningsanordnaren beslutar och informerar vårdnadshavaren om förfaringsätt gällande anhållan om befrielse på grund av barnets sjukdom eller annan orsak. Vårdnadshavaren, läraren och den personal som medverkar i anordnandet av förskoleundervisningen bär gemensamt ansvar för att förskolebarnen regelbundet deltar i förskoleundervisningen.

Förpliktelserna som styr förskoleundervisningen grundar sig på Finlands grundlag, lagen och förordningen om grundläggande utbildning och statsrådets förordning som utfärdats med stöd av den, elev- och studerandevårdslagen samt på grunderna för förskoleundervisningens läroplan. Enligt Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning eller internationella avtal som Finland förbundit sig att följa ska beaktas då undervisningen ordnas. Sådana är bland annat lagen om likabehandling, jämställdhetslagen, Europakonventionen ommänskliga rättigheter och FN:s konvention om barnets rättigheter. Vårdnadshavarna är viktiga samarbetsparter vid planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Målet är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens förutsättningar för utveckling och lärande samt att stärka barnens sociala färdigheter och sunda självkänsla med hjälp av lek och positiva upplevelser av lärande.

I förskoleundervisningen ska pedagogik som lämpar sig för förskolan användas och barnens intressen respekteras när undervisningen ordnas. Förskoleundervisningen är målinriktad verksamhet. Målen för undervisningen fastställs enligt Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014 och Förskolans läroplan vid Björneborgs svenska samskola 2016. Varje barns fysiska, psykiska och sociala utvecklings- och utvecklingen av kunskaper och färdigheter ska följas upp och stödjas. Målet är att samtidigt förebygga eventuella svårigheter. Barnets jaguppfattning ska stärkas med hjälp av uppskattande kommunikation, mångsidiga inlärningsupplevelser och uppmuntrande respons. Under förskoletiden ska barnen få bekanta sig med den närmaste omgivningen, dess natur och den mångfald av människor som bor där. Förskoleundervisningen ska erbjuda barnen tillfällen att kommunicera, uttrycka sig på olika sätt och få nya upplevelser. Tillsammans ska man i olika lärmiljöer bekanta sig med saker som intresserar barnen. Det ger barnen möjligheter att få vänner, att känna glädje över sitt lärande och att bli intresserade av nya saker. Lek och fantasi har stor betydelse när barnen får nya kunskaper och färdigheter.

Individuella mål främjar barnens växande och lärande, och därför ordnas kvartsamtal på hösten då barns individuella behov, önskemål och mål för lärandet diskuteras tillsammans med vårdnadshavarna. För att göra lärandet ännu mer målinriktat under lärtiden under förskoletiden fyller vårdnadshavarna i en enkät, förskolans utvärdering, som går igenom på höstens kvartsamtal tillsammans med förskolläraren och vårdnadshavarna. Samma enkät fylls i och följs upp på vårterminen. Personalen och vårdnadshavarna går igenom hur barnet nått målen under förskoleåret och hurdana barnets inlärningsförutsättningar är. Med vårdnadshavarens samtycke ges enkäten vidare till den blivande klassläraren i åk 1. På hösten fyller barnet i en självvärdering där barnet kartlägger sina förmågor. På våren kompletterar barnet sin egen självvärdering.

Stöd för växande och lärande, samt elevvården ordnas vid behov genom sektorövergripande samarbete. Barn som behöver mera långvarigt stöd samt flera olika former av stöd för sin inlärnin

skall få intensifierat stöd, varpå en plan för barnets lärande utarbetas. För barn som omfattas av särskilt stöd ska en individuell plan för hur undervisningen ordnas (IP) utarbetas på basen av en pedagogisk utredning. Utbildningsanordnaren beslutar och informerar vårdnadshavaren om förfaringssätt gällande anhållan om befrielse på grund av barnets sjukdom eller annan orsak. Under kapitlet om "Stöd för barnets växande och lärande samt elevvård" beskrivs intensifierat och särskilt stöd närmare.

I förskolan får barnet stöd i sitt lärande. Stor vikt sätts på den fysiska, psykiska, språkliga och sociala utvecklingen. Leken genomsyrar all verksamhet i förskolan. Genom leken utvecklar barnet sin fantasi, tillägnar sig ny kunskap och stärker sin förmåga till samarbete och förståelse för andra människor.

Fysiskt:

- Gymnastik och lek, både inom och utomhuslek, promenader, utflykter.

Psykiskt:

- Genom växelverkan, samtal med barnet, via lek och observation.
- Barnet blir hörd och får stöd av en vuxen med problemlösning.
- Sensitivt och lyhört bemötande av varandra.

Språkligt:

- Samtal, sånger, musik, rytm, rim o ramsor, sagor och berättelser.
- Barnet utvecklar sina språkliga färdigheter genom att uttrycka sig och bli hörd.

Socialt:

- Barnet utvecklas socialt genom att umgås med andra, både barn och vuxna.
- De vuxna i förskolan stöder och hjälper barnet med konflikthantering och växelverkan.
- Barnet uppmuntras till att umgås både i större och mindre grupper.

Förskoleundervisningen är obligatorisk. Det är vårdnadshavarnas skyldighet att anmäla barnet till förskoleundervisningen. I Björneborgs svenska samskola sker anmälan i januari. Förskola och skola har samma upptagningsområde.

Det svenska språket samt den finlandssvenska kulturen lyfts fram i förskoleundervisningen. Förskolepersonalen träffas regelbundet och utvärderar och planerar verksamheten, så att alla förskolegrupper har likvärdiga mål och likvärdig undervisning. Evenemang och gemensamma aktiviteter ordnas med tanke på kommande skolklasser och klassindelningar. Förskolans uppgift är att uppmuntra och stöda barnens glädje för inläring och förmågan att kunna se sin egen utveckling både kognitivt och emotionellt.

7. Värdegrunden

Förskoleundervisningen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i gruppen. Barnen har rätt att lära sig och bilda sig en uppfattning om sig själva och världen utifrån sina egna perspektiv.

Barnen har rätt att lära sig genom lek och att glädja sig över sitt lärande. Barnets tidigare upplevelser och kunskaper utgör en del av barnets lärtig. Det är viktigt att respektera att barn är olika, att de betar sig och lär sig på olika sätt. Barnens uppfattningar och åsikter ska värdesättas och de ska få delta i utformandet av lärmiljöerna och enligt sina förutsättningar även i planeringen och utvärderingen av verksamheten. Barnen ska spurras till samarbete och gemenskap.

Varje barn har rätt till god undervisning. God förskoleundervisning kännetecknas av uppmuntrande respons och rättvist bemötande. Barnen ska ges möjlighet att uttrycka sig och sina tankar, hantera känslor och konflikter samt pröva och lära sig nya saker. Förskoleundervisningen ska stödja barnens förmåga att förstå värderingar, tillägna sig hälsosamma levnadsvanor samt utveckla sina emotionella färdigheter och sitt sinne för estetik.

Samarbete mellan förskolepersonalen och vårdnadshavarna bidrar till att trygga barnens välbefinnande. Förskolepersonalen ska bemöta olika familjer och hemmens olika åskådningar, religioner, traditioner och syner på uppfostran med öppenhet och respekt för att skapa förutsättningar för konstruktiv kommunikation och undervisning.

I förskoleundervisningen ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska. Verksamhetsmiljön i förskolan ska stödja jämlikhet och likabehandling. Det innebär bland annat jämlikhet i fråga om åsikter och jämställdhet mellan könen. Förskoleundervisningen ska främja barnens möjligheter att utveckla sina färdigheter och att göra val oberoende av könsbundna förväntningar. Strävan efter jämlikhet ska kompletteras av en övergripande princip om likabehandling. Undervisningen ska präglas av religiös pluralism samt vara partipolitiskt och konfessionellt obunden. Förskoleundervisningen får inte användas som kanal för kommersiell påverkan. Barnet är av naturen aktivt, nyfiskt och vetgirigt. Barndomen har ett egenvärde i sig och är en viktig tid.

Barnen växer och lär sig genom att leka, forska och undersöka. I en uppmuntrande trygg och inspirerande miljö med god växelverkan mellan vuxna och barn, finns goda förutsättningar för barnen att utvecklas och få en uppfattning om sig själv och den omgivande världen. En sund självkänsla är grunden för all inläring och utvecklande av sociala färdigheter. Det är av stor vikt att barn bemöts med respekt och uppskattning. Barnet ska få en positiv känsla av sig själv som en del av gruppen och känna sig trygg tillsammans med både barn och vuxna.

Barnen är delaktiga i sitt eget lärande och barnens egna intressen skall tas i beaktande i planeringen. Verksamheten utgår från barns intressen och erfarenheter och de skall ha möjlighet att påverka innehållet och delta i utvärderingen. De vuxna bör visa genuint intresserade av barnens tankar och upplevelser och vara närvarande och lyssnande. Förskolan ska behandla barnen jämlikt och likvärdigt och ge alla barn möjligheter till personlig utveckling. Undervisningen är konfessionellt obunden.

Barnen tar till sig kunskap på olika sätt och varje barn skall i förskolan få möta utmaningar, iaktta, reflektera och lära sig att hantera sina känslor tillsammans med andra. Samarbetet mellan förskolepersonalen och föräldrarna är viktigt och bygger på ömsesidig respekt och öppenhet angående uppfostran, förväntningar och livsåskådningar.

Alla människor har ett egenvärde och detta skall respekteras. Alla individer skall få känna sig trygga och värdefulla. En röd tråd genom verksamheten är att alla barn har lika rätt och samma möjligheter till lärande och kunskap. Alla barn har rättigheter och möjligheter till samma undervisning, lek och aktiviteter oberoende av kön.

Dygdlära, hänsyn, respekt och empati är grunderna för eget välbefinnande och andras trivsel.

Elevens lärtig från barntädgård och förskola till den grundläggande utbildningen och vidare till andra stadiet byggs upp med eleven som utgångspunkt. I Björneborgs svenska samskola utgör denna lärostig en unik helhet.

Värdegrunden följs årligen upp och utvärderas i skolan med hjälp av utvärderingssamtal och enkäter.

8. Synen på lärande

Grunderna för förskoleundervisningens läroplan har utarbetats utgående från en syn på lärande, enligt vilken barn tillägnar sig nya kunskaper och färdigheter genom växelverkan med andra barn, lärare, olika grupper och den närmaste omgivningen. Lärande är en helhetsbetonad process som inbegriper handlingar, känslor, sinnesförnimmelser, fysiska upplevelser och tankar. Det väsentliga i lärandet är att barnen själva är aktiva och litar på sina möjligheter som lärande individer. Också barnens vilja och tilltagande förmåga att samarbeta har betydelse för lärandet. I förskoleundervisningen lär sig barnen genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små arbeten, skapa och uttrycka sina upplevelser. Positiva känsloupplevelser, glädje och nyskapande verksamhet främjar lärandet och sporrar barnen att utveckla sin kompetens.

Utgångspunkten för lärandet är barnets tidigare erfarenheter och kunskaper. Det är viktigt att nya kunskaper och färdigheter har anknytning till barnens vardag och erfarenhetsvärld. Genom handledd verksamhet och lek i förskolan får barnen lära sig att samarbeta med andra och att ställa upp individuella och gemensamma mål. I verksamheten ska man lyssna på barnen, höra deras åsikter, diskutera med dem och stödja dem att ta hänsyn till andra. På det viset upplever barnen att de är en del av gruppen och gemenskapen. Målet är att nya kunskaper och färdigheter väcker barnens lust att lära sig mera.

Förskoleundervisningen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i gruppen. Barnen har rätt att lära sig och bilda sig en uppfattning om sig själva och världen utifrån sina egna perspektiv.

Barnen har rätt att lära sig genom lek och att glädja sig över sitt lärande. Barnets tidigare upplevelser och kunskaper utgör en del av barnets lärtig. Det är viktigt att respektera att barn är olika, att de betar sig och lär sig på olika sätt. Barnens uppfattningar och åsikter ska värdesättas och de ska få delta i utformandet av lärmiljöerna och enligt sina förutsättningar även i planeringen och utvärderingen av verksamheten. Barnen ska spurras till samarbete och gemenskap.

Varje barn har rätt till god undervisning. God förskoleundervisning kännetecknas av uppmuntrande respons och rättvist bemötande. Barnen ska ges möjlighet att uttrycka sig och sina tankar, hantera känslor och konflikter samt pröva och lära sig nya saker. Förskoleundervisningen ska stödja barnens förmåga att förstå värderingar, tillägna sig hälsosamma levnadsvanor samt utveckla sina emotionella färdigheter och sitt sinne för estetik.

Samarbete mellan förskolepersonalen och vårdnadshavarna bidrar till att trygga barnens välbefinnande. Förskolepersonalen ska bemöta olika familjer och hemmens olika åskådningar, religioner, traditioner och syner på uppfostran med öppenhet och respekt för att skapa förutsättningar för konstruktiv kommunikation och undervisning.

I förskoleundervisningen ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska. Verksamhetsmiljön i förskolan ska stödja jämlikhet och likabehandling. Det innebär bland annat jämlikhet i fråga om åsikter och jämställdhet mellan könen. Förskoleundervisningen ska främja barnens möjligheter att utveckla sina färdigheter och att göra val oberoende av könsbundna förväntningar. Strävan efter jämlikhet ska kompletteras av en övergripande princip om likabehandling. Undervisningen ska präglas av religiös pluralism samt vara partipolitiskt och konfessionellt obunden. Förskoleundervisningen får inte användas som kanal för kommersiell påverkan.

Inlärningsmetoderna bör vara så mångsidiga som möjligt, eftersom barn lär sig på olika sätt. Barnen är i olika skeden i sin utveckling och metoderna bör anpassas efter det. Barnen lär sig och får nya färdigheter genom växelverkan med andra barn och vuxna. Barnen skall själva vara aktiva och söka kunskap, experimentera och hitta lösningar på problem. Inläring sker via lek, sinnesintryck, tankar, samtal och upplevelser. Barnen lär sig genom att ta modell av andra, egna försök och misslyckanden och genom vägledning.

Lärarens viktigaste uppgift är att motivera barnen och locka fram en iver hos dem att lära sig nya saker. Verksamheten skall planeras utgående från barnens intressen, förutsättningar och

utvecklingsnivå. Verksamheten skall vara uppmuntrande och stärka barnens självförtroende. Arbetsmetoden i förskolan är helhetsbetonad och temabunden. Vid temaarbete tas tidigare erfarenheter i beaktande. All kunskap, färdigheter och intressen är viktiga. Genom att arbeta med olika teman har man möjlighet att ta barnens intressen i beaktande när man planerar verksamheten. De olika delområdena används i förskolans temaarbeten.

Barnets respekt och förståelse för andra människor stärks då de umgås med yngre, jämnåriga och äldre människor av olika kön och etnicitet.

Pedagogens uppgift är att ge barnen nya infallsvinklar och metoder, samt inspirera barnen till nya aktiviteter och lekar. Den vuxne skall leda, lotsa och visa barnet metoder och arbetssätt, som lär barnet både sociala och skolförberedande färdigheter. Pedagogen bör vara flexibel och ta tillvara barnens idéer, utan att ge avkall på sin egen planering och målsättningen. Genom observation och dokumentation ser pedagogerna barnens starka sidor och vad de eventuellt behöver stöd med.

Barnen får lära sig att vara demokratiska genom att lyssna på andras önskemål, rösta och turas om. Genom att barnen får önska sånger, sagor, lekar och sysselsättning får de känna att de är delaktiga i verksamheten och att deras önskemål är viktiga. Kvalitetsspelet ger barnen möjlighet att uttrycka sina åsikter, förväntningar och kunskaper.

Miljön, både närmiljön och inomhusmiljön har inverkan på lärandet och barnets välbefinnande. Genom möjlighet till olika lek miljöer, vidgas barnens värld och ger barnen nya erfarenheter. Med en väl planerad inlärningsmiljö, som är såväl estetisk som praktisk, kan barnen erbjudas olika inlärningssätt. Med hjälp av alla sinnen erövrar barnen sin omgivning och ökar kunskapen om sig själva och om den närliggande miljön.

Barnen lär sig på många olika sätt, auditivt, visuellt, taktilt eller kinetiskt. Motivation och uppmuntran är av största vikt för barnets välmående, inläring och positiva utveckling.

9. Mångsidig kompetens i förskoleundervisningen

Med mångsidiga kompetenser avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter på det sätt som situationen kräver. Behovet av mångsidiga kompetenser framhävs när den omgivande världen förändras. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden en bred kompetens. Detta förutsätter målmedvetet arbete och utvärdering av hur målen uppnås.

Uppdraget att utveckla mångsidig kompetens ska beaktas i all verksamhet i förskolan: vid utvecklandet av verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt i det fostrande arbetet och i undervisningen.

Förverkligandet av mångsidig kompetens:

Förmåga att tänka och lära sig

- uppmuntrar och stöder barnen att utveckla förmågan att tänka och lära sig
- fyller barnens kunskapsörst
- gör lärandet roligt
- stärker tron på eget kunnande
- uppmuntrar till öppenhet och nyfikenhet
- uppmuntrar till mångsidig motion som stöder lärandet

Kulturell och kommunikativ kompetens

- uppmuntrar till att kommunicera uppbyggande samt respektera varandra
- bekantar sig med traditioner
- uppmuntrar till att uttrycka sig på olika sätt

Vardagskompetens

- uppmuntrar till att ta hand om sig själva och andra
- värna om sin hälsa och trygghet
- ta ansvar för sina tillhörigheter samt den gemensamma miljön
- stärker färdigheter i att röra sig tryggt i närmiljön
- poängterar betydelsen av hälsosam och mångsidig kost

Multilitteracitet

- bekantar sig med grundläggande läs- och skrivfärdighet
- uppmuntrar i utvecklandet av en mångsidig läskunnighet
- musik, sagor, ramsor, lekar och filmer ingår som en naturlig del i vardagen

Digital kompetens

- färdigheter i begynnande läs- och skrivfärdighet stöds med hjälp av informationsteknik

- uppmuntrar till att använda digitala hjälpmedel genom att skriva och producera text på sin egen nivå

Arbetslivskompetens och entreprenörskap

- lär sig att arbeta självständigt och tillsammans med andra
- uppmuntrar till att vara uthållig och slutföra sitt arbete
- betydelsen poängteras av att värdesätta arbetet och resultatet
- uppmuntrar att förhålla sig öppet till nya möjligheter

Förmåga att delta och påverka

- möjlighet ges i att delta och påverka verksamheten
- betydelsen i att förstå gemensamma regler och överenskommelser

10. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

Verksamhetskulturen ska utvärderas och utvecklas så att den stödjer målen förförskoleundervisningen. Det är viktigt att alla vuxna som arbetar med barnen är medvetna om att deras sätt att agera och kommunicera överförs till barnen.

Utvecklandet av verksamhetskulturen förutsätter pedagogiskt ledarskap och styrning när det gäller förfaringssätt samt att personalen och barnen är delaktiga och förbinder sig till de gemensamma förfaringssätten. Anordnaren av förskoleundervisning och de personer som leder förskoleundervisningen bär ansvar för utvecklandet. Verksamhetskulturen ska utvecklas bland annat genom att pröva mångsidiga arbetssätt, nya lösningar i lärmiljöerna och genom att utveckla yrkeskompetensen i samarbetsnätverk. Systematisk självvärdering och kontinuerlig utveckling ska vara en naturlig del av förskolans vardag.

Det är viktigt att barnens och vårdnadshavarnas erfarenheter och åsikter utnyttjas i utvecklingsarbetet. För att barnens lärande ska fortlöpa smidigt är det nödvändigt att samarbeta med den övriga småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen samt sakkunniga inom stöd och elevvård.

Förskolans mångsidiga arbetsmetoder och verksamhetskultur inverkar på fostrings- och undervisningsarbetet och därmed också på barnens lärande. Kollaborativt lärande – även kallat samarbetslärande – utgår ifrån att inläring sker bäst i ett socialt sammanhang utifrån en kollektiv kunskapsbildning och delad expertis.

Förskolans värderingar, visioner och målsättningar förverkligas inom ramen för verksamhetskulturen. Förskolepersonalen främjar barns delaktighet, välmående och trivsel i förskolegemenskapen genom att sätta barnet i centrum. Undervisningen är mångsidig och helhetsskapande. Vi gläds tillsammans över våra framgångar och insikter. Arbetsmetoderna och arbetssätten ska väcka viljan att lära sig och ge rum för de aktiviteter, upplevelser och lekar som är typiska för förskolebarn. Den kulturella årscykeln i förskolan kryddas med olika traditionella evenemang, utflykter och fester.

Förskolans verksamhetskultur och arbetsmetoder ska stödja barnens utveckling till att bli självständiga, företagsamma, målmedvetna, samarbetskunniga och aktiva. Barnen hjälps åt att forma en realistisk bild av sina möjligheter att påverka. De får lära sig att ta ansvar för sina saker och klara av vardagssituationer. Förskoleundervisningen planeras och genomförs så att barnen har möjlighet att bli inspirerade, experimentera och att lära sig nytt.

Verksamhetskulturen ska stödja utvecklingen av öppen kommunikation och kollaborativa arbetssätt. De språk och kulturer, religioner och åskådningar som finns representerade i barngruppen ska återspeglas i förskoleverksamheten. Verksamhetskulturen ska stödja barns förmåga att kommunicera och fungera i kamratgruppen. De ska handledas att ta hänsyn till andra och att respektera andras integritet. Det skapar förutsättningar för att komma till rätta i ett pluralistiskt samhälle.

Verksamhetskulturen ska stödja samarbete, gemensamt ansvar och delaktighet. Det är personalens uppgift att se till att alla barn får uttrycka sina åsikter och tankar och att barnens idéer och initiativ beaktas i verksamheten.

Delaktighet är en grundförutsättning för barnets möjlighet att föra sin egen talan och få vara med och fatta beslut. Förskolepersonalen ser till att barnet mår bra och känner sig tryggt. Förskolepersonalen fäster vikt vid att forma en trygg och säker lärmiljö för barnen, där de får använda det svenska språket och vågar kommunicera. Personalen tar barnets perspektiv, ser och lyssnar på barnet. Barnet ska ha rätt till trygga relationer där det känner att man kan vara olika, tänka olika och duga som man är.

I förskoleundervisningen har barndomen ett egenvärde. De sociala färdigheterna utvecklas när barnen lär sig värna om allas lika värde, varje barn ses som unikt och värdefullt. Alla barns rätt

till en god undervisning tryggas genom att personalen ser och bekräftar det enskilda barnet samt beaktar det enskilda barnets behov och åldersnivå i sin undervisning. För att barnen ska kunna nå sina mål behöver personalen anpassa lärandet efter realistiska förutsättningar.

Verksamhetskulturen ska utvecklas bland annat genom att pröva mångsidiga arbetssätt, nya lösningar i lärmiljöerna och genom att utveckla yrkeskompetensen i samarbetsnätverk.

Barnen har rätt att lära sig och känna glädje över sitt lärande, de får känna att de lyckas och spurras att pröva på nya saker. Personalen är modeller för barnen genom att själva förhålla sig uppmuntrande och respektfullt gentemot varandra, barnen och föräldrarna.

Barnens och vårdnadshavarnas erfarenheter och åsikter utnyttjas i utvecklingsarbetet. Vårdnadshavarna har möjlighet att vara med och utveckla verksamhetskulturen genom att diskutera verksamheten tillsammans med personalen. Barnen ska få erfarenheter av att fatta beslut som rör förskolegruppen. Barnens beslut och aktivitet utvärderas gemensamt och barnen får samtidigt så småningom lära sig att ta gemensamt ansvar. Detta ger barnen erfarenhet av att vara delaktiga och aktiva.

Barnen kan påverka verksamheten under "gruppmöten" i förskolan genom att komma med förslag på förändringar, via tankar och åsikter som tas upp. Personalen skriver ärendelista och dokumenterar utvärderingen. Under mötet är barnen med och röstar och tar demokratiska beslut som gäller deras verksamhet under förskoletiden. Personalen utvärderar verksamheten kontinuerligt genom sin egen självvärdering.

11. Lärmiljöer i förskoleundervisningen

Med förskoleundervisningens pedagogiska miljö avses den fysiska, psykiska, sociala, kognitiva och emotionella miljön.

En god pedagogisk miljö ska väcka barnets nyfikenhet, intresse och lust att lära och stöda barnets aktivitet och förmåga till självständigt arbete. Vidare ska den stöda barnets utveckling och lärande på ett mångsidigt sätt och ge möjligheter till reflektion kring det egna arbetet.

Den pedagogiska miljön ska erbjuda barnet möjligheter till lek och aktivitet. En god pedagogisk miljö ska präglas av en atmosfär som är glad, öppen, uppmuntrande och utan stress.

Som språkmiljö ska den också vara levande och rik på impulser och ge möjligheter till aktiviteter som stöder barnets språkliga utveckling.

Arbetsredskap och material ska finnas inom räckhåll för barnet. Den pedagogiska miljön ska ha en sådan utrustning att den stöder barnet i dess utveckling till medlem av det moderna informationssamhället. En god pedagogisk miljö ska vara hälsosam och trygg. Den pedagogiska miljön ska också vara estetiskt tilltalande.

I BSS verkar förskolan i utrymmen i Mikaelsgården. Lärmiljöerna i förskolan är mångsidiga. Barnen har möjlighet att leka både enskilt och i grupp. Olika slags lokaler inomhus möjliggör verksamhet av olika slag, som stödjer barnets utveckling och lärande. Gemensamma utrymmen med nybörjarundervisningen underlättar övergången till skolan, som gör att barnen känner sig trygga inför skolstarten. Skolans lokaler (t.ex. gymnastiksal) kan utnyttjas.

12. Samarbete i förskoleundervisningen och vid övergångarna

Olika samarbetsformer:

Samarbete inom förskoleundervisningen: Förskolans personal, specialläraren samt övriga sakkunniga och vårdnadshavarna bildar tillsammans en fostringsgemenskap. Målet är att tillsammans stödja barnen i deras utveckling. Personalen i förskolan och nybörjarundervisningen samarbetar och är bekanta med varandras verksamhet. Undervisnings- och stödmetoderna är enhetliga som gör övergången lättare från förskoleundervisningen till nybörjarundervisningen. Personalen i förskolan samarbetar med specialläraren. Specialläraren träffar barnen i förskolan och stödjer de barn som är i behov av stöd i talundervisning och stöd för lärandet.

Samarbete med vårdnadshavarna: Samarbetet mellan vårdnadshavarna och personalen i förskolan uppstår inte av sig själv, utan kräver planering. Ett gott samarbete ökar förtroendet mellan vårdnadshavarna och personalen och är ett viktigt stöd i barnets utveckling och lärande. Förskolans roll är att tillsammans med vårdnadshavarna stödja barnen i deras utveckling. Vårdnadshavarna kan stödja barnen genom att visa intresse för förskolans arbete. Det är viktigt att vårdnadshavarna är intresserade, det skapar en motivation för barnen och ger en signal att det här är viktigt arbete. Genom att läsa för- och med sitt barn ger man ett bra stöd för barnets språk- och kunskapsutveckling. Ett gott samarbete medgör att personalen i förskolan lär känna barnet bättre. Samtidigt får vårdnadshavarna viktig information om barnets lärande och om möjligheterna att stödja lärandet.

Samarbetet mellan vårdnadshavarna och personalen i förskolan bör ses som en resurs. Det är viktigt att samarbetet inleds i en positiv anda. När samarbetet har fått en bra start är det lättare att kontakta personalen i alla ärenden.

Kvartsamtal och föräldramöten erbjuder en bra start på samarbetet. Under föräldrakvällen betonas alltid hur viktigt samarbetet är mellan vårdnadshavarna och personalen samt vårdnadshavarna sinsemellan. Klassmamma eller pappa väljs på föräldramötet. Klassmammans och pappans uppmuntras av personalen att ordna träffar så att både barn och vårdnadshavarna lär känna varandra. Personalen uppmuntrar vårdnadshavarna sinsemellan till kravlösa aktiviteter med barnen (t.ex. grillkväll, träff i pulkbacken) som hjälper till att skapa en bra social miljö i gruppen. Huvudsaken är att vårdnadshavarna lär känna varandra så att de har lättare att kontakta varandra samt hjälpa till att skapa en god klassanda även i fortsättningen. Personalen i förskolan ordnar även föräldrakaffe stunder i förskolan vilket betyder att vårdnadshavarna får komma in till förskolan för en stund, dricka en kopp kaffe samtidigt som alla får möjlighet att träffas.

Samarbete vid övergångarna: Övergången från daghem till förskolan innebär ett stort steg för barnen och vårdnadshavarna. Barnen får större ansvar och ges mera utrymme för egna val. När barnen övergår från daghem till förskolan hålls ett överlåtelsemöte mellan daghemspersonalen och förskolepersonalen med vårdnadshavarens samtycke. När det gäller barn i behov av stöd deltar även vårdnadshavaren samt andra sakkunniga som arbetat kring barnet.

Personalen i förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen samarbetar och är bekanta med varandras verksamhet. Undervisnings- och stödmetoderna är enhetliga som gör övergången lättare från förskoleundervisningen till nybörjarundervisningen.

På våren innan förskolan inleds i augusti ordnas en bekantningsdag för de blivande förskolebarnen, samt för föräldrarna ordnas ett informationstillfälle. På hösten när förskolan börjar ordnas ett föräldramöte. På höstterminen när ett barn har börjat i förskolan ordnas kvartsamtal med vårdnadshavarna. Personalen för diskussioner om läroplanens målsättningar och fyller i en enkät, förskolans utvärdering (se länken nedan), tillsammans med vårdnadshavarna. Samma enkät fylls i igen på vårterminen. Med vårdnadshavarens samtycke ges den ifyllda enkäten vidare till nybörjarundervisningen. På vårterminen hålls igen kvartsamtal om hur barnet har nått målen och hurdana inlärningsförutsättningar barnet har. På våren ordnas även en bekantningsdag för de blivande ettorna. Då får barnen träffa sina blivande klasskamrater samt läraren. Övergången från

förskola till skola sker smidigt eftersom lärmiljön och klasskamraterna är bekanta. Även det att personalen i förskolan samt nybörjarundervisningen samarbetar gör att övergången är lättare.

[Förskolans utvärdering](#)

13. Mångsidiga arbetsätt

Verksamheten i förskolan skall bilda en helhet. Undervisningen planeras så att den bygger på erfarenheter och kunskap som barnen har. Många olika arbetsmetoder, arbetsätt och lärmiljöer används. Det hjälper barnen att hitta sitt personliga sätt att lära sig.

Barnen skall använda alla sina sinnen, vara kreativa, röra på sig, utveckla sitt minne och förstå orsak och verkan. Vuxna uppmuntrar barnen att fråga, ta reda på lösningar till problem och fundera på olika saker. Ett upplevelsebaserat arbetsätt aktiverar barnet och tar i beaktande olika inlärningssätt.

Barnens nyfikenhet och vilja att utforska och lära sig nya saker uppmuntras i förskolan. Målet är att alla barn skall få utvecklas utgående från sina egna förutsättningar. Alla skall få känna glädje över att göra framsteg och övervinna svårigheter. Målet är att hjälpa barnen bygga upp en god självkänsla och en egen identitet.

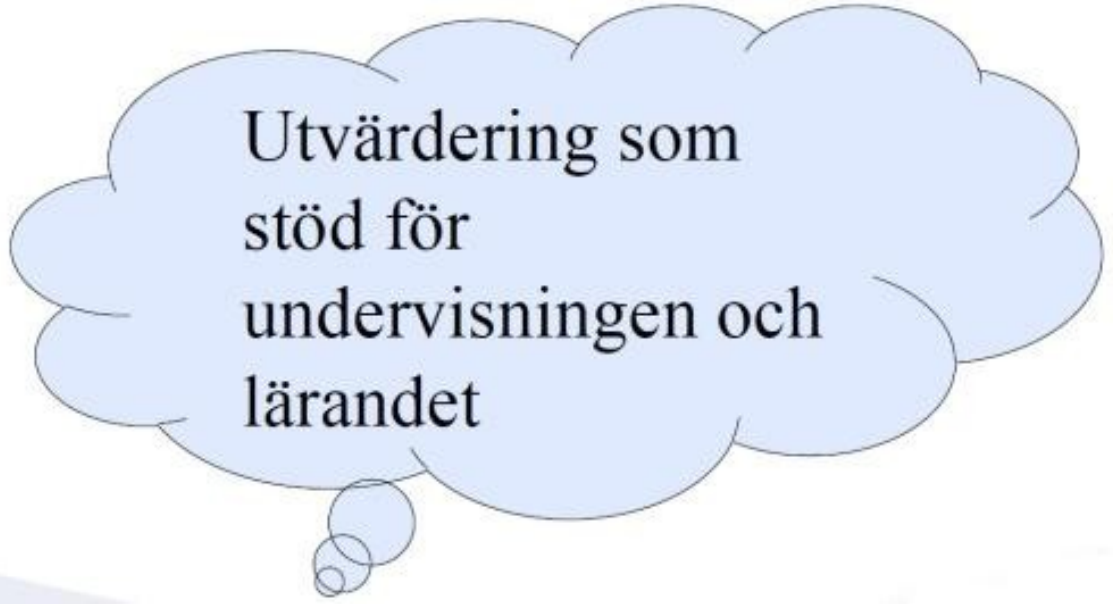
Lärandet är allt från att laborera och experimentera till att abreta mera skolmässigt med penna och papper. Lärmiljöerna inomhus växlar mellan klassrum, grupprum, salar och förskolans egna lokaler. Barnen ges möjlighet att arbeta självständigt, parvis och i grupp.

Leken är det centrala arbetsättet i förskolan, både handledd och fri lek främjar barnens inläring. Genom varierande arbetsätt lär sig barnen sociala färdigheter så som att arbeta i grupp, i par och självständigt. Arbetsätten utvecklas utgående från personalen och barnen, samt vårdnadshavarnas önsningar beaktas. Delaktighet stöder barnen att ta ansvar och initiativ. Att leka är barns naturliga sätt att vara och umgås. Genom lek lär sig barnen förstå olika situationer och känslor samtidigt som de lär sig lösa problem. Barnen ges möjlighet att leka både inne och ute. Barnen tycker om att leka och verka i grupp, på så sätt utvecklas deras förmåga att samarbeta och ta hänsyn till andra. Förståelse för regler och hur man betar sig tillsammans med andra ökar också. Vi gör utfärder till Skrivarholmen, lekparken i närheten samt dagsutflykter till tex Ytterö och Räfsö. Då får barnen möjlighet att leka fritt i naturen.

Personalen finns till för barnen och är aktivt närvarande i barnens lärande. Personalen vägleder, ger uppmuntran och handleder, som stärker barnens motivation att lära sig och pröva sig på nytt.

14. Utvärdering som stöd för undervisningen och lärandet

Utvärdering som stöd för undervisningen och lärandet

För att höja kvaliteten på det pedagogiska arbetet är det viktigt med observation, utvärdering och dokumentation. Genom utvärdering av förskolans verksamhet kan pedagogerna förbättra undervisningen och stöda och hjälpa både barnet individuellt och i grupp. Utvärdering handlar ur barnets synvinkel om att få det stöd som hen behöver.

Utvärderingens syfte

- Underlag för att planera och utveckla undervisningen
- Stödja varje barns välbefinnande, växande och lärande

Utvärderingen består av

- Observation
- Dokumentation
- Evaluerings slutsatser
- Respons

Respons

- Daglig, uppmuntrande respons till barnen om deras styrkor och områden de behöver utveckla
- Kontinuerlig respons till vårdnadshavarna

Mål:

- Ge barnen en positiv uppfattning om sig själva som lärande individer
- Utveckla barnens självvärderingsförmåga och förmåga att lära sig lära

Varje barns individuella utvecklingsmöjligheter och förutsättningar för lärandet beaktas. Personalen i förskolan iakttar barnen och observerar i olika situationer. Anteckningar och observationer används som stöd i utvecklandet av undervisning samt för enskilda barns lärande. Anteckningar och observationer används som grund för kvartsamtal som hålls på hösten och våren med vårdnadshavarna. Vårdnadshavarna får förståelse för barnens lärande och deltar i att stödja barnen på bästa sätt i samråd med förskolepersonalen. Under höst- och vårterminen fylls i en ankät, förskolans utvärdering, då personalen tillsammans med vårdnadshavarna går igenom mål för föskoleåret och senare hur barnet har nått målen och hurdana barnets

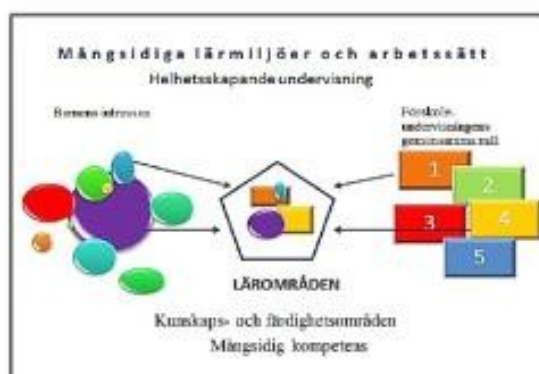
inlärningsförutsättningar är. Barnet får även själv vara med om en utvärdering på höstterminen då barnet fyller i genom att färglägga en [blankett om självvärdering](#). På vårterminen får barnet fylla på sin självvärdering och beakta sina framsteg. Barnet som har deltagit i förskoleundervisningen får ett intyg.

Språket och språkutvecklingen beaktas och olika observationer görs som vägleder personalen i den enskilda barnets utveckling. Scheman om bokstavsinlärning fylls i samt språklig medvetenhet utvärderas. Barnet själv är också medvetet om sitt eget lärande samt framsteg som gör att barnet bildar en positiv uppfattning om lärandet.

15. Gemensamma mål för undervisningen förverkligas genom lärområden

Förskoleundervisningen är planerad och målinriktad undervisning som beaktar de olika lärområdena. Undervisningen utgår från att alla barn är unika individer med individuella egenskaper, talanger och inlärningsmönster. Lärandet i förskolan är en förberedelse inför skolstarten. Vi strävar till att inläringen är positiv, rolig, lekmissigt uppbyggd samt tillräckligt lätt. Barnens olika behov beaktas i lärandet. Inläringen sker på olika sätt och i varierande lärmiljöer. Inläring av språket samt träning av sociala färdigheter är en viktig del och tränas hela tiden. Barnen har dagligen kontakt med andra skolelever, lärare och annan personal samt använder skolans utrymmen, som gör att övergången blir lättare.

F
Ö
R
S
K
O
L
A
N

Förskoleundervisningens gemensamma mål är indelade i fem lärområden:

1. Mina många uttrycksformer
2. Språkets rika värld
3. Jag och vår gemenskap
4. Jag utforskar min omgivning
5. Jag växer och utvecklas

15.1. Mina många uttrycksformer

Målet för förskoleundervisningen är att uppmuntra och stödja barnen i att använda olika uttrycksformer.

uppleva

- teaterbesök
- uppträda inför andra
- fester
- konserter

uttrycka sig

- eget berättande
- rim, ramsor, dikter
- rita, måla, klippa, limma
- arbete med olika material
- slutprodukterna granskas, dokumenteras
- rörelse till musik och rytm
- rollek
- lek
- bygga

- skapa

15.2. Språkets rika värld

Målet för förskoleundervisningen är att utveckla barnens språkliga färdigheter så att barnen har vilja, mod och förmåga att uttrycka sig, sina känslor och sina tankar. I förskolan satsas extra med att jobba med språket eftersom en stor del av våra barn har finska som modersmål. Språket har en central roll i vår förskola. Att behärska språket stärker självkänsla och barnens kulturella identitet.

Under förskolåret stärks barnets kommande skolspråk. Barnets språkliga medvetenhet och intresse för skriven text skall väckas och hen ska få bekanta sig med olika typer av litteratur. Barnet lär sig via språklekar hur språket är uppbyggt, får möjlighet att uttrycka sig muntligt och får stöd för sina läs- och skrivfärdigheter via mångsidigt material. Förskoleläraren fungerar som språklig förebild. I förskolan får barnen lyssna på instruktioner och öva sig att minnas och förstå dess innebörd.

I förskolan stöds språkliga färdigheterna samt färdigheterna som ligger som grund för läsning som språklig medvetenhet, arbetsminne, benämning och ordförråd.

Datorspelet LukiMat används som stöd i läsinlärningen.

I undervisningen används delar av Bornholmsmetoden, som stärker språklig medvetenhet hos barn innan de börjar med läsinlärningen. Bornholmsmetoden är utarbetad av professor Ingvar Lundberg.

Att skriva sig till läsning (ASL) metoden används också i förskolan. I metoden används datorn som skrivredskap och bygger på principen att för de flesta barnen är vägen från att skriva sig till läsning ett naturligare sätt än att läsa sig till läsning. Metoden bygger på den norske pedagogens Arne Tragetons principer att leka med bokstäver.

lyssna

- högläsning
- lyssna på varandra
- koncentration
- minne
- förståelse

tala

- språklekar
- samtala
- ställa frågor, svara
- diskussioner, instruktioner
- rim, ramsor, dikter
- sagor
- återberätta sagor
- hitta på egna sagor
- sånger
- väcka intresse för att tala
- Bornholmsmetoden

producera ord och meningar på ett lekfullt sätt

- bokstavsljud
- räkna ord
- stavelser
- meningar
- sammansatta ord
- experimentera, utforska
- bokstavsinlärning
- bekanta sig med ord och text
- läsriktning
- ASL
- penngrepp, tangentbord, smartboard, ipad

15.3. Jag och vår gemenskap

närmiljön

- besök i närmiljön (t.ex Korsmanin talo, barnen får bekanta sig med livet på 1950- talet)
- gemenskap med vänelevsverksamhet
- normer, rättigheter

- familj, släkt

traditioner

- finlandsvenskan understryks
- lekar
- ringlekar
- sånger
- sagor
- fester

15.4. Jag utforskar min omgivning

Målet för förskoleundervisningen är att barnen uppmuntras att fundera över sina matematiska observationer i olika vardagliga situationer. Matematik finns med i allt, från måltider då barnen håller mjölk i glaset och räknar potatisar till den fria leken då barnen tävlar, bygger, jämför mm. För att göra matematiken synlig innebär att vi ser, hör, känner och upplever matematik. Datorspelet LukiMat används, samt matteappar på ipad.

leken

- lego, klossar
- trä pärlor
- spel (vem leder, flytta spelpjäs)

- pussel (bild, färg, form, läge)
- ordningstal (första, andra)
- omgivningen**
- tidsbegrepp (igår, idag, timme, år)
- lägesbegrepp (under, bakom)
- sagor, ramsor, sånger
- taluppfattning (tal-antal, talraden)
- pengar
- mäta (lång, längst)
- mönster (tapeter, dukar)
- former (trafikmärken)
- samla, sortera (stora bollar i gula lådan)
- dela upp (dela jämt, blir över)
- jämföra (vilket torn blev högre)

15.5. Jag växer och utvecklas

Målet för förskoleundervisningen är att i vardagliga situationer främja och utveckla barnens sunda levnadsvanor samt främja förmågan att ta hand om sin hälsa och säkerhet.

rörelse

- röra på sig
- fin-, grovmotorik
- motion
- lek

mat

- hälsosam mat
- bordsskick
- matvanor

hälsa

- klädsel
- dagsrytm
- tandvård
- personlig hygien
- utevistelse
- hälsosamma levnadsvanor
- vila

- avslappning
- välbefinnande
- trygghet

16. Specifika frågor angående språk och kultur

I förskolan i BSS är undervisningsspråket svenska. De barn med t ex. försenad talutveckling bör få stöd och hjälp. Som hjälpmedel i språkutvecklingen används olika hjälpmedel och metoder. Samarbete mellan föräldrar och förskola samt tidigare vårdplatser är av stor vikt då det gäller att främja barnets språk.

Barnen har olika språkkunskaper när de börjar förskolan. Många kommer från enspråkigt finska familjer, en del kommer från tvåspråkiga familjer där både finska och svenska talas, en del från helt svenskspråkiga familjer och endel barn från familjer med tre språk. Alla barn ska ges samma möjlighet att utveckla sitt språk. Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska främjas utgående från barnens behov och förutsättningar, både genom ledd verksamhet och i förskolans vardag. I

förskolan sätter vi vikten på att stärka kunskaper i svenskan. Detta gör vi t.ex genom högläsning, tala, spela, leka, sjunga, rimma och återberätta. Vi iakttar och ger utrymme för barnens individuella språkinlärningsprocess eftersom barnen har mycket varierande språkbakgrund.

Den finlandssvenska kulturen betonas också i undervisningen. Vi firar Svenska dagen och Lucia och vi ger barnen möjlighet att se svensk teater och film och lyssna på svenska artister. I samarbete med barnträdgården och grundskolan ordnas årligen svenska kulturevenemang i Björneborg.

17. Stöd för växande och lärande

Barn som deltar i förskoleundervisning omfattas av stöd för växande och lärande enligt lagen om grundläggande utbildning. Enligt lagen har barnen rätt att få tillräckligt stöd genast när behov uppstår. Det finns tre nivåer av stöd för växande och lärande: allmänt, intensifierat och särskilt stöd. Stödformer som nämns i lagen om grundläggande utbildning är till exempel specialundervisning på deltid, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel. Stödformerna kan användas på alla nivåer av stöd, antingen enskilt eller samtidigt så att de kompletterar varandra. Stödet ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och förändras enligt behovet av stöd. Stödet ska ges så länge, på den nivå och i den form som det behövs. Det är viktigt att behovet av stöd identifieras och att stöd för växande och lärande ges på ett tidigt stadium för att förhindra att problemen växer och blir mera komplicerade.

Stödet för växande och lärande ska ordnas utgående från såväl det enskilda barnets som barngruppens styrkor respektive inlärnings- och utvecklingsbehov. Det är viktigt att i förskolan se till att alla barn får uppleva att de lyckas i lärandet och som medlem i gruppen. Det stödjer barnens positiva uppfattning om sig själva. Mångsidig respons och information om lärandet ska metodiskt användas för att uppmuntra och handleda barnen. På det viset blir barnen medvetna om hur lärandet framskrider.

Stödet för växande och lärande innebär både lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna samt lösningar som möter barnens individuella behov. Särskild vikt ska läggas vid att lärandet kan förflyta så obehindrat som möjligt och att inlärningssvårigheter förebyggs och upptäcks på ett tidigt stadium. Yrkesövergripande samarbete mellan lärarna, speciallärare, övrig förskolepersonal och andra sakkunniga har stor betydelse för att behovet av stöd ska upptäckas och när stödet planeras och genomförs. Vilka sakkunniga som ska delta i samarbetet avgörs från fall till fall.

Principen är att behovet av stöd ska bedömas och beslut om stöd enligt lagen om grundläggande utbildning fattas så fort som möjligt efter att förskoleundervisningen inletts. Ofta har barnets behov av stöd observerats redan innan förskoleundervisningen inletts. Samarbete mellan förskoleundervisningen, barnets tidigare småbarnspedagogik, rådgivningen och vårdnadshavarna bidrar till kontinuitet i barnets välbefinnande och lärande. Information om stödåtgärder som barnet eventuellt fått före förskolan ska utnyttjas i förskoleundervisningen.

När behovet av stöd bedöms granskas först de befintliga arbetsätten, undervisningsarrangemangen samt lärmiljöerna och hur de lämpar sig för barnet. Utifrån det bedöms om man genom att ändra på dem kunde hitta bättre pedagogiska lösningar för barnet.

Barnet ska i första hand ges stöd i den egna förskolegruppen genom olika flexibla arrangemang, om inte barnets bästa nödvändigtvis förutsätter att barnet flyttas till en annan grupp eller enhet. Om barnet utöver förskoleundervisning också utnyttjar andra tjänster inom småbarnspedagogiken, ska förskolepersonalen och den övriga personalen inom småbarnspedagogiken samarbeta i frågor som gäller stödet för barnets växande och lärande.

Det är viktigt att information om barnets behov av stöd och det stöd barnet fått i förskolan också överförs till den grundläggande utbildningen. Undervisningsanordnarna ska skapa och utveckla smidiga informationsrutiner.

Samarbete med vårdnadshavaren i samband med stöd

Undervisningen och fostran ska ordnas i samarbete med vårdnadshavarna så att varje barn får undervisning, handledning och stöd enligt sin utvecklingsnivå och sina behov. När ett barn har behov av stöd ökar betydelsen av samarbete med vårdnadshavaren. Förskolepersonalen ska känna till de lagar och bestämmelser som gäller samarbetet med vårdnadshavaren i anslutning till barnets stöd. Det är bra att informera alla vårdnadshavare om möjligheten att få stöd och om de centrala principerna för stöd. Barnen ska delta i samarbetet på ett ändamålsenligt och för dem lämpligt sätt.

Det är viktigt att förskolepersonalen kontaktar vårdnadshavaren genast om det framgår att ett barn har problem i utvecklingen eller lärandet eller barnets välbefinnande är i fara. Vårdnadshavaren

ska ges tillräcklig information om till exempel hur barnets ärenden behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretessrelaterade frågor. Vårdnadshavaren ska uppmuntras att för sin del stödja sitt barn i att nå sina mål. Målet är att handla i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren. Det är bra att föräldrarna vet att varken de eller barnet kan vägra att ta emot stöd för växande och lärande och att deras samtycke inte behövs för att bedöma behovet av stöd eller för att planera stödet. Barnet kan också behöva stöd inom den individuella elevvården. Detta stöd grundar sig på frivillighet och förutsätter vårdnadshavarens samtycke.

18. Allmänt stöd

Varje barn har rätt till högklassig förskoleundervisning och möjlighet att få handledning och stöd för växande och lärande under alla förskolans arbetsdagar. I förskoleundervisningen ska man ta hänsyn till alla barns förutsättningar och behov. Verksamhetsmodellerna och -kulturen i arbetsgemenskapen ska utvecklas så att man kan utnyttja samarbete och gemensamt lärande samt att man kan bemöta barnens olikheter så väl som möjligt. Hänsynstagande, omsorg och en positiv atmosfär i förskolegemenskapen främjar barnets växande och lärande.

Det första sättet att möta ett barns behov av stöd är allmänt stöd. Det innebär i allmänhet att enstaka stödåtgärder sätts in för att påverka situationen på ett så tidigt stadium som möjligt. Allmänt stöd ska ges genast när behovet av stöd uppstår och det krävs inga särskilda undersökningar eller beslut för att påbörja stödet.

Att utvärdera behovet av stöd och ge det stöd som behövs ska ingå i all fostran och undervisning. Stödet ska ordnas genom samarbete mellan förskolelärarna och den övriga personalen och i nära samarbete med vårdnadshavaren och barnet. Inom det allmänna stödet möts barnets behov av stöd till exempel med hjälp av material och redskap som lämpar sig för barnets individuella behov samt undervisningsprogram som är avsedda för förskoleundervisningen och specialundervisning på deltid. En plan för barnets lärande kan användas i samband med allmänt stöd.

Läraren har ansvar för att hela förskolegruppens och varje enskilt barns olika förutsättningar och behov beaktas i förskoleundervisningen. Samarbetet med vårdnadshavarna, de andra lärarna, personalen inom den övriga småbarnsfostran och olika andra sakkunniga skapar förutsättningar för att lyckas med detta. Lärarens uppgift är att handleda gruppen så att interaktionen inom gruppen främjar växandet och lärandet. Läraren ska hjälpa barnen att upptäcka sina starka sidor och resurser. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att i alla arbetssituationer stärka barnets förutsättningar för lärande, positiva jaguppfattning och arbetsglädje.

I undervisningsarbetet ingår också handledande och elevvårdande uppgifter. I lärarens arbete och i alla förskolsituationer ingår att bedöma behovet av stöd och att erbjuda behövligt stöd. Stödet struktureras i samarbete mellan lärarna och vid behov med andra sakkunniga samt i interaktion med vårdnadshavaren och barnet.

Behov av stöd för växande och lärande bemöts med differentiering, med samarbete mellan lärare och med flexibla grupparrangemang. I början av förskoleundervisningen kan förskolläraren i samarbete med vårdnadshavaren och barnet också göra upp en plan för barnets lärande i förskolan, med vilken man strävar efter att trygga de bästa förutsättningarna för barnets växande och lärande. I förskoleundervisningen kan man även använda sig av speciallärarens eller specialbarntädgårdslärarens och assistentens arbetsinsats för att bemöta behovet av stöd i förskolegruppen eller hos ett enskilt barn redan innan man övergår till intensifierat stöd.

Gällande allmänt stöd i förskolan följs samma principer som inom den grundläggande utbildningen i BSS.

18.1. Förskolans utvärdering

Förskolans utvärdering i Björneborgs svenska samskola.

19. Intensifierat stöd

Elever som för sin inläring eller skolgång behöver regelbundet stöd eller flera olika former av stöd samtidigt ska utgående från en pedagogisk bedömning ges intensifierat stöd i enlighet med en plan för elevens lärande. Intensifierat stöd ges då det allmänna stödet inte är tillräckligt.

Det intensifierade stödet planeras som en helhet för det enskilda barnet. Stödet är mer omfattande och långsiktigt än det allmänna stödet. Med hjälp av det intensifierade stödet får barnet systematiskt stöd för växandet och lärandet. Stödet förebygger samtidigt problemen att hopa sig eller växa och bli mera komplicerade.

Ett barn som behöver regelbundet stöd eller flera olika former av stöd samtidigt ska utgående från en pedagogisk bedömning ges intensifierat stöd i enlighet med en plan för barnets lärande. Intensifierat stöd ges då det allmänna stödet inte är tillräckligt och så länge barnet behöver det. Det intensifierade stödet ska planeras som en helhet. Stödet är mera omfattande och mera långsiktigt än det allmänna stödet. Barnet behöver ofta även flera former av stöd. Inom det intensifierade stödet kan alla former av stöd inom förskoleundervisningen användas, med undantag av den specialundervisning som ges på basis av ett beslut om särskilt stöd.

Stödet ska ordnas genom samarbete mellan lärarna och förskolans övriga personal. Läraren ska ge barnet och vårdnadshavaren respons om barnets framsteg samt lyssna och ta hänsyn till deras åsikter. Under den tid barnet får intensifierat stöd ska läraren i samråd med vårdnadshavaren regelbundet följa upp och utvärdera barnets lärande, växande och välbefinnande. Om det sker förändringar i barnets situation, om det utifrån en bedömning konstateras att behovet av stöd har förändrats eller att barnet inte längre har någon nytta av stödet, ska planen för barnets lärande i förskolan justeras så att den motsvarar den nya situationen.

Intensifierat stöd ges i regel ända tills förskoleundervisningen avslutas. Eftersom man i allmänhet inte på en kort tid kan konstatera vilken effekt stödet haft, är det under förskoletiden sällan nödvändigt att fatta ett beslut om särskilt stöd för ett barn som får intensifierat stöd.

Under tiden för det intensifierade stödet betonas betydelsen av speciallärarens eller specialbarträdgårdslärarens stöd, den individuella handledningen för barnet, flexibla grupparrangemang och det samarbete som ska genomföras med hemmet. Också elevvårdens andel i arbetet för att främja och upprätthålla barnets välbefinnande ökar. Kvaliteten i och kvantiteten av stödet ska ordnas så att det motsvarar barnets utvecklingsnivå och individuella behov. Det är viktigt att ge barnet möjlighet att uppleva att han eller hon lyckas i lärandet och som medlem i gruppen och att stödja barnets positiva uppfattning om sig själv.

Pedagogisk bedömning inför intensifierat stöd

Inledandet av intensifierat stöd ska basera sig på en pedagogisk bedömning. I den pedagogiska bedömningen ska följande beskrivas:

- situationen som helhet i barnets växande och lärande
- det allmänna stöd som barnet har fått och en utvärdering av effekten av det
- barnets förutsättningar för lärande och specifika behov i anslutning till växande och lärande
- en bedömning av de pedagogiska lösningar, lösningar i den pedagogiska miljön, lösningar i fråga om elevvårdstjänster eller andra lösningar genom vilka barnet ska stödjas

En eller flere av barnets lärare ska göra den skriftliga pedagogiska bedömningen. Vid behov, och i synnerhet om det handlar om problem som har med barnets välbefinnande och helhetsutveckling att göra, anlitas även andra sakkunniga då bedömningen görs. Samarbetet med vårdnadshavaren och barnet är viktigt för att behoven ska kunna utredas och stödet planeras och genomföras. Då den pedagogiska bedömningen görs ska man utnyttja den plan för barnets lärande i förskolan som eventuellt redan gjorts upp som en del av det allmänna stödet, samt med vårdnadshavarens tillstånd den plan för småbarnsfostran och habiliteringsplan som eventuellt gjorts upp för barnet.

Inledandet och ordnandet av det intensifierade stödet samt vid behov barnets övergång till det allmänna stödet ska behandlas utgående från den pedagogiska bedömningen i ett

yrkesövergripande elevvårdsarbete i enlighet med vad som bestämts om behandling av en enskild elevs ärende. Efter denna behandling ska det intensifierade stödet som ska ordnas för barnet antecknas i den plan för barnets lärande i förskolan som ska göras upp.

Gällande det intensifierade stödet i förskolan följs samma principer som inom den grundläggande utbildningen i BSS.

20. Särskilt stöd

Särskilt stöd ska ges barn som annars inte i tillräcklig utsträckning kan uppnå målen för växande, utveckling eller lärande. Barnets förutsättningar har kunnat försämrats på grund av exempelvis ett handikapp eller en allvarlig sjukdom. Syftet med det särskilda stödet är att ge barnet ett övergripande och systematiskt stöd för växande och lärande och att främja barnets inlärningsförutsättningar. Också ett barn som får särskilt stöd ska få uppleva glädje över att lyckas och lära sig. Detta stärker barnets självkänsla och motivation att lära sig.

Ett beslut om särskilt stöd kan fattas innan förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen inleds eller under tiden sådan utbildning pågår utan föregående pedagogisk utredning eller intensifierat stöd, om det ur en psykologisk eller medicinsk bedömning framgår att undervisningen för barnet till följd av handikapp, sjukdom, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan därmed jämförbar orsak inte kan ordnas på annat sätt.

Särskilt stöd innefattar specialundervisning och annat stöd som barnet behöver och har rätt till enligt lagen om grundläggande utbildning. Specialundervisningen och det övriga stöd som barnet får ska bilda en systematisk helhet. Alla former av stöd som fastställs i lagen om grundläggande utbildning kan användas. Anordnaren av förskoleundervisning ska se till att det finns tillgång till specialpedagogisk kompetens när ett barn ges särskilt stöd.

Ett barn som fått ett beslut om särskilt stöd ska ges specialundervisning i enlighet med en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) som utarbetas för barnet. Syftet med de pedagogiska lösningarna i specialundervisningen är i första hand att säkerställa barnets lärande. De pedagogiska lösningarna kan till exempel gälla undervisningen och arbetsätten eller material och redskap.

Utöver de pedagogiska lösningar i specialundervisningen som stödjer lärandet, har ett barn som får särskilt stöd också rätt till annat stöd i förskoleundervisningen. Sådant stöd är exempelvis individuell elevvård, tolknings- och biträdestjänster samt särskilda hjälpmedel.

Gällande särskilt stöd i förskolan följs samma principer som inom den grundläggande utbildningen i BSS.

21. Stödformer som fastställs i lagen om grundläggande utbildning

Förskoleundervisning av hög kvalitet lägger grund för barnets växande, lärande och välbefinnande. Alla barn har rätt att få det stöd de behöver för att framtida skolsvårigheter ska förebyggas. I samarbete med vårdnadshavarna, förskollärarna, specialläraren och den övriga personalen arbetar man tillsammans för barnets bästa.

Det allmänna stödet består av att förskolläraren planerar mångsidiga arbetssätt, pedagogiska metoder och flexibla gruppindelningar för att barnet ska utvecklas så bra som möjligt. Undervisningen tar hänsyn till både gruppens och det enskilda barnets behov. Specialläraren kan även konsulteras och vid behov, i mån av möjlighet, arbeta individuellt med barn i förskolan.

Vid intensifierat stöd vidareutvecklas stödet med flera och mera långvariga stödåtgärder. Pedagogiska diskussioner och observationer sker yrkesövergripande för att säkerställa att stödet till barnet är optimalt. Kontakten till hemmet är viktig när stödåtgärderna planeras. Kontakten med enskilda vårdnadshavare sker i huvudsak via Wilma eller telefonsamtal; barnets situation kan diskuteras på utvecklingssamtal eller genom att sammankalla till möte med vårdnadshavarna. Allmän information om stödåtgärder och förfaringssätt sker under förskolans informationstillfällen för föräldrar.

Om det intensifierade stödet inte är tillräckligt, skall en pedagogisk utredning utarbetas i enlighet med vad lagen förutsätter. Om barnet övergår till att omfattas av särskilt stöd och en individuell plan för hur undervisningen ordnas (IP) skall göras upp, ökar vikten av samarbetet med hemmet. Rektorn/föreståndaren, förskolläraren, specialläraren och eventuellt övriga sakkunniga deltar från skolans sida på möten och i planeringen av stödet och undervisningen för barnet. Den huvudsakliga kontakten till hemmet handhas av förskolläraren.

22. Elevvård

Gällande elevvård i förskolan följs samma principer som inom den grundläggande utbildningen i BSS.

Björneborgs svenska samskolas [Elevvårdsplan](#).

23. Intyg för deltagande

Intyg över deltagande i förskoleundervisningen

Innehåll:

- Namn, personbeteckning, datum
- Allmän beskrivning av förskoleundervisningen
- Ska inte innehålla beskrivningar av barnets personlighet , lärande eller arbetssätt

INTYG FÖR DELTAGANDE I FÖRSKOLUNDERVISNINGEN

---

har deltagit i förskoleundervisning under läsåret 2016-2017

Under läsåret har vi övat bl.a.

1. att vara medlem i grupp
2. att ta hänsyn till andra
3. att följa regler och goda seder
4. att följa instruktioner och arbeta självständigt
5. samarbete och problemlösning
6. att slutföra givna uppgifter

Dessutom har vi övat modersmål och matematik genom lek, uppgifter och övningar. Natur- och miljöfostran har vi haft genom att göra utfärder i närmiljön. Kreativitet, konst- och kulturfostern har barnen lärt sig genom egen aktivitet samt fester och teaterbesök. Fysisk utveckling och hälsa har dagligen befrämjats med lek, motion och övningar.

Björneborg 3.6.2017

Lärare: _____